

Naziv fonda: Namjesništvo za Dalmaciju i dalmatinske i korčulanske otoke u Zadru

Signatura: HR-DAZD-117

Vrijeme nastanka građe: 1918.-1921.

Opis fonda: Talijanske vojne snage ušle su u Zadar 4. studenog 1918. te je započeo proces vojne okupacije sjeverne i srednje Dalmacije koji će trajati od 1923. Već je 27. prosinca 1918. viceadmiral Enrico Millo donio odluku o ustroju okupacijske uprave u Zadru pod tal. Nazivom Governatorato della Dalmazia e delle Isole Dalmate e Curzolane. Formira se Vrhovna vojna komanda, Civilni komesarijat, te uredi opće i financijske policije. Spisi se bave političkim i sigurnosnim pitanjima, o opskrbi stanovništva kao i odnosu stanovništva prema okupacijskim vlastima. Namjesništvo se ukida 17. prosinca 1920., nakon Rapallskog ugovora. Posebno važni su Opći spisi, Razne knjige i Knjige o podjeli namirnica u okupiranoj Dalmaciji 1919.-1921.

Korisnost fonda za projekt: Fond predstavlja dobar izvor podataka za okupacijski, talijanski pogled na stanje u sjevernoj i srednjoj Dalmaciji u razdoblju interregnuma tj. od sloma Monarhije do sklapanja Rapallskog ugovora. Kroz spise proučit će se odnos talijanskih vojnih i civilnih vlasti prema hrvatskim i srpskim političkim snagama na navedenom području. Također će se pratiti utjecaj na crkvene i školske prilike u ovom razdoblju.

Naziv fonda: Građansko povjerenstvo za Zadar i okupiranu Dalmaciju

Signatura: HR-DAZD-118

Vrijeme nastanka građe:1918.-1921.

Opis fonda: Nakon ukidanja Namjesništva za Dalmaciju i dalmatinske i korčulanske otoke 17. prosinca 1920. osniva se Commessariato Civile di Zara e della Dalmazia occupata del R. Esercito, čija nadležnost obuhvaća područje grada Zadra pripalo Kraljevini Italiji i ono područje Dalmacije koje je ostalo pod talijanskom vojnom okupacijom do 1923. godine. Na čelu Povjerenstva je civilni komesar i on upravlja građanskim poslovima. Građansko povjerenstvo bavilo se širokim spektrom pitanja kao što su bila gospodarska i politička pitanja, a u sklopu toga zamjena austrijskih kruna talijanskim lirama. Posebno se bavilo poticanjem zamrlog zadarskog gospodarstva te uvozom i izvozom roba. Povjerenstvo se pratilo političko opredjeljenje državnih i javnih službenika na svom teritoriju. Služba Građanskog povjerenika ukinuta je 17. listopada 1922. godine. Važniji spisi u fondu su Popisi obitelji koje osjećaju pripadnost talijanskoj naciji, Primopredaja Zemaljskog odbora Dalmatinskoga 1921., Spisi ureda (Gabinetto), Spisi ureda Civilnog komesarijata i Spisi civilnih poslova (Affari civili).

Korisnost fonda za projekt: Arhivski fond Građanskog povjerenstva u Zadru može pomoći osvjetljavanju djelovanja talijanskih vlasti i njihove planove za integraciju zadarskog područja s Kraljevinom Italijom. Može se dobiti djelomična slika o političkoj situaciji nakon okupacije kao i socijalnoj situaciji u sjevernoj Dalmaciji.